
Bijlage 2

Historische tijdlijn

VISIE-ONTWIKKELING ARSENAALGEBIED VLISSINGEN

HISTORISCHE ANALYSE & BESTAANDE SITUATIE

NOVEMBER 2020

CONCEPT

1. Historische tijdlijn

ontwikkelingen Vlissingen en het gebied rondom het Arsenaalgebied

2. Huidige situatie, observatie, wandeling

kenmerken, kwaliteiten, verbeteringen, wat denkt u?

1. Historische tijdlijn

1500

1555

1580

1615
bouw Lampsinshuis

Halverwege de 15e eeuw wordt de haven gegraven die nu bekend staat als de Vissershaven.
Het gebied aan de Scheldezijde was nog tot en met de 16e eeuw onbebouwd.

De bouw van een citadel aan de oostzijde van de stad vormt na bevrijding van de Spanjaarden de basis voor een nieuwe woonwijk, ook ten zuiden van de Visserhaven wordt het buitengebied ingepolderd.

kaartbeeld: Jacob van Deventer

kaartbeeld: Lodovico Gucciardini

1. Historische tijdlijn

1649

In de Gouden Eeuw stond de omgeving rondom het huidige Arsenaalgebied bekend als 'De Oude Timmerwerf'. Er werd gewoond en gewerkt.

kaartbeeld: Joan Blaeu

1675

bouw concertgebouw

1669

De Oude Timmerwerf en Vissershaven als entree van de stad.

Vlissingen vanaf de Westerschelde
beeld: Petrus Segaers

1. Historische tijdlijn

1809

Na Engelse bombardement en stadsbrand wordt de Oude Timmerwerf gesloopt voor de bouw van een 'bomvrij' hospitaal door Napoleon. Dit gebouw was anderhalf keer zo groot als het huidige Arsenaalgebouw. De bouw gaat later niet door.

1824
bouw Arsenaal

Op de fundamenten van het hospitaal wordt het Arsenaal gebouwd.

1829

Naast het Arsenaal ligt de oude Zeehondenwerf. Achter het gebouw komt een militair exercitieterrein.

Vissershaven vanaf het Keizersbolwerk
beeld: H. Speeleveldt (1829)

1. Historische tijdlijn

1874-1880

Afschaffen Vestingwet biedt nieuwe kansen voor Vlissingen:
ontwikkeling van station, Binnenhavens en Buitenhaven.

1. Historische tijdlijn

1900

Ten westen van het Arsenaal ligt het concertgebouw aan de Rommelkade, deze kade is verbonden met de statige Pottenkaai.

bron: Zeeuws Archief, HTA Vlissingen, nr 406

1902

bouw marechausseegebouwtje

1904

Het marechausseegebouwtje vormt een beëindiging van de kade en een afscheiding met het achterliggende exercitieterrein.

bron: Zeeuws Archief, Fotocollectie Vlissingen, nr 21455

bron afbeelding midden: Marechausseesporen

1. Historische tijdlijn

1907-1909

Met de uitbreiding van de haven en uit hygienisch oogpunt worden de Pottenkaai en de Koopmanshaven in de stad gedempt. Met nieuwe bebouwing aan de Zeilmarkt verdwijnt ook de functionele en visuele relatie met de Pottenkaai.

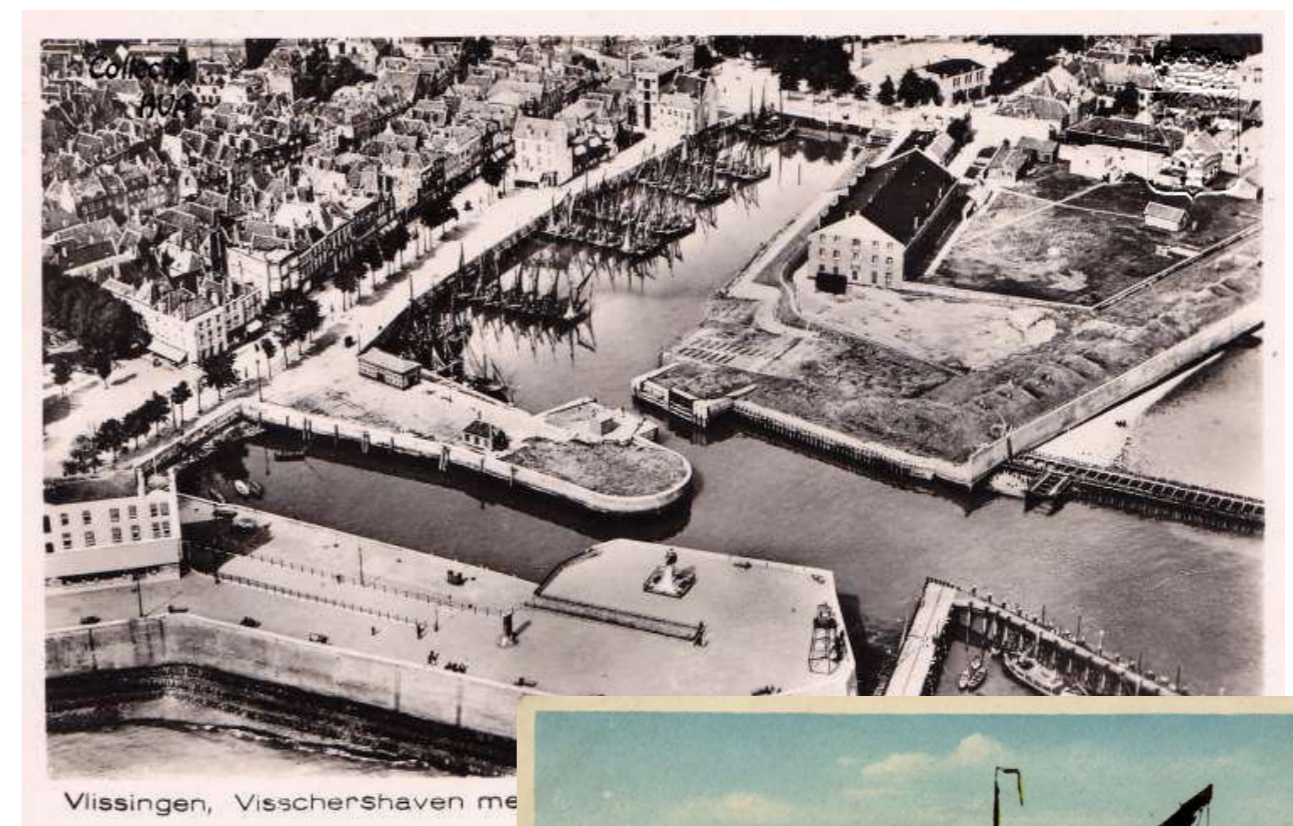

bron: Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)

1. Historische tijdlijn

1900-1940

De functies van de Vissershaven, het Arsenaal-exercitieterrein en de Zeehondenwerf blijven onveranderd. Aan de Oranjedijk zijn de resten van de traverses (ten behoeve van de vestingkanons) nog zichtbaar.

bron linksboven: onbekend, oude ansichtkaart Vliссingen
bron linksonder: onbekend
bron midden: Zeeuws Archief, Fotocollectie Vliссingen, nr 2248

bron rechtsboven: K.L.M., Fototechnische Dienst, Rotterdam
bron rechtsonder: onbekend, oude ansichtkaart Vliссingen

1. Historische tijdlijn

1944-45

Verwoesting van het Arsenaal
ten tijde van WOII.

bron: onbekend

1953

Verwoesting van de Zeehondenwerf
na de watersnoodramp van 1953.

bron: onbekend

1. Historische tijdlijn

+1960

1975

Na de oorlog bleef het Arsenaalterrein militair terrein voor o.a. de Marechaussee en depot voor legervoertuigen
De Vissershaven werd opnieuw in bedrijf genomen, maar verhuisde later (door schaalvergroting vloot) naar de Binnenhavens
De Oranjedijk werd vanaf de Oranjemolen tot en met het Eiland zeewaarts verhoogd en verbreed

bron: onbekend

bron: onbekend, oude prentbriefkaart Vlissingen

1. Historische tijdlijn

1980-1981

Sloop deel Oranjekwartier (17 huizen) ten behoeve van op hoogte brengen Oranjedijk op deltahoogte aan landzijde, met behoud van de Muur van Altena van De Ruyterplein tot Oranjemolen.

bron: Zeeuws Archief
bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

bron: Zeeuws Archief
bron: Zeeuws Archief

bron: Zeeuws Archief

1. Historische tijdlijn

1981-1986

Toeristische visie voor Zeeland met het Arsenaal als toeristische trekker .
Kadeherstel Viissershaven bij Arsenaal (als werkgelegenheidsproject ten behoeve van komst jachthaven).

bron: onbekend

bron: onbekend

1. Historische tijdlijn

1986-1991

Bewogen planontwikkeling Arsenaalgebied: van een toeristisch speerpunt, naar een 'massaal' plan met woningbouw.
Na kroonuitspraak (1989) naar een aangepast plan.

Plan 1988

(3^e) Plan 1989

Plan 1991

1. Historische tijdlijn

1989

De Vissershaven getransformeerd tot jachthaven.

bron: onbekend

1991

Sloop van het marechausseegebouwtje voor de herontwikkeling van het Arsenaal tot militair attractie museum.

bron: onbekend

1. Historische tijdlijn

1992

Herontwikkeling rondom het Arsenaal en (ver)nieuwbouw rondom het handelshuis van Polak (Zeilmarkt).

1992

bouw uitkijktoren, Residence Maritime, De Carrousel

1993

Complete herinrichting van het gebied rondom het Arsenaal tot en met de Zeilmarkt.

bron: onbekend

bron: onbekend

1. Historische tijdlijn

1993

1. Historische tijdlijn

1993

Het Arsenaalplein, ontwikkeld als regionaal toeristisch speerpunt, met 220.000 te verwachten bezoekers per jaar.

Arsenaal opent vrijdag zonder vlagvertoon de deuren.
Vlissingen nu echt een bruisende stad *Schaldebeek 26-5*
door Ad Roos

1. Historische tijdlijn

jaarlijkse evenementen

Piekdrukte in het Arsenaalgebied bij evenementen en op zonnige dagen op het terras, **maar** bezoekersaantal van het Arsenaalplein komt niet boven de 80.000.

1. Historische tijdlijn

2007

2012

Herinrichting Nieuwendijk

Herinrichting jachthaven

Herinrichting Bellamypark

bron: onbekend

bron: onbekend

bron: OKRA

bron: onbekend

1. Historische tijdlijn

2010

2013

2014

Recreatieve route / Gedenkroute over de Groene Boulevard wint aan betekenis.

bron: onbekend

bron: buro MA.AN

bron: buro MA.AN

bron: gemeente Vlissingen

1. Historische tijdlijn

2019

Het oorspronkelijke inrichtingsconcept is door de jaren heen aangetast: het terras op de kop is afgesloten, aan de Zeilmarkt zijn parkeerplaatsen toegevoegd, inrichtingselementen zijn vervangen en de Zeehondenwerf is 'afgesneden' door de jachthaven.

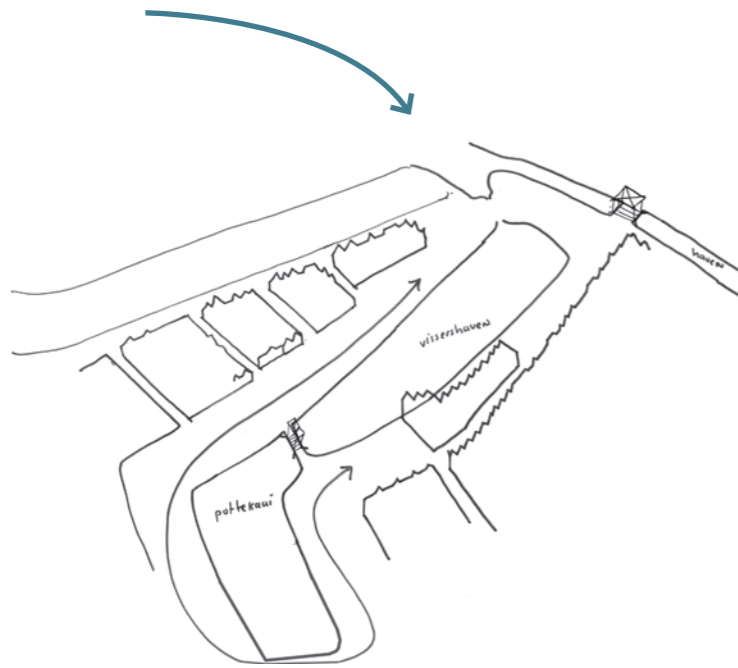

bron: onbekend

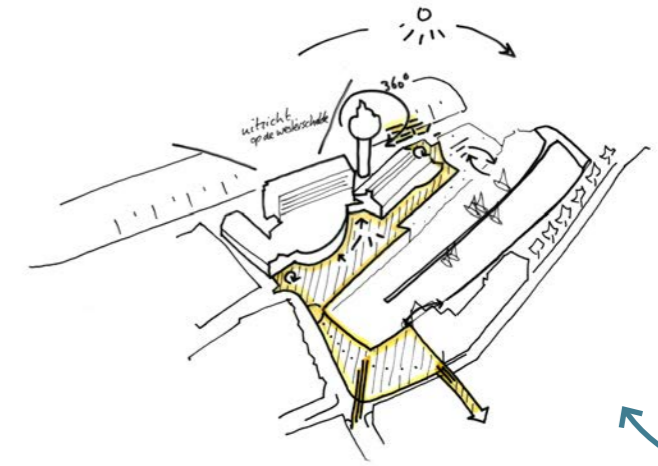
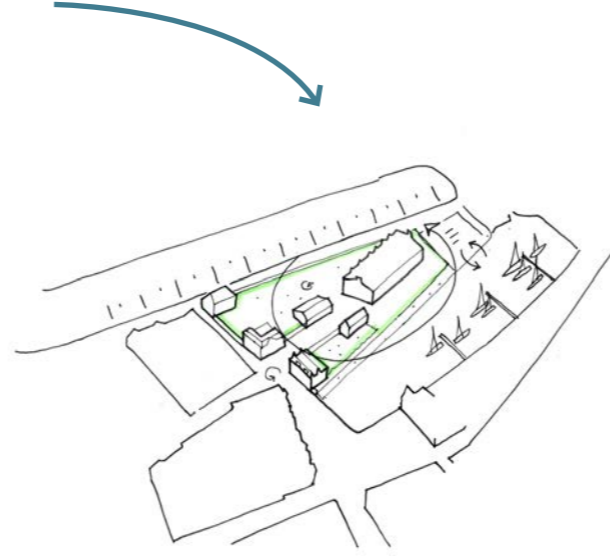
1. Historische tijdlijn

Reflectie: momenten in tijd

Aankomst vanuit zee

Aankomst vanuit zee

Aankomst
vanuit land

Binnendijks
gebied

17e eeuw

18e eeuw

19e eeuw

20e eeuw

21e eeuw

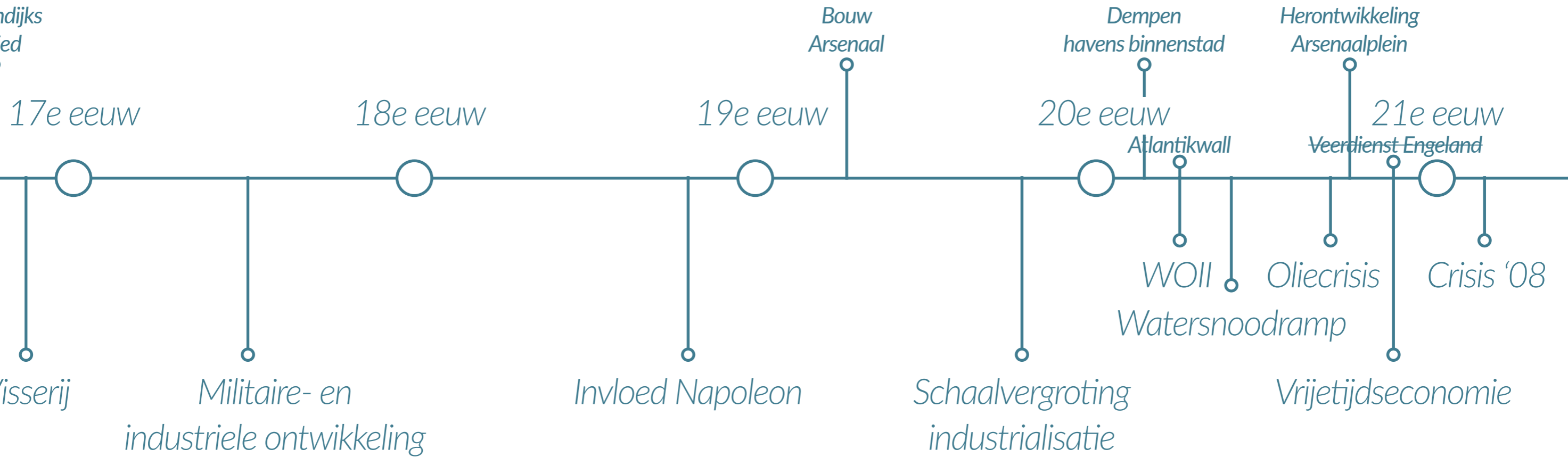
Visserij

Militaire- en
industriële ontwikkeling

Invloed Napoleon

Schaalvergroting
industrialisatie

Vrijetijdseconomie

Betekenis van de Zeilmarkt tussen het Arsenaalplein en de binnenstad

Ruimtelijk gescheiden

Geprogrammeerd

Ruimtelijk verbonden

bron: Gemeentearchief

Herkent u een foto of beeld van uw hand, neem dan contact op.